

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

28/03.00.00/2017

Maakuntahallitus 20.03.2017 § 40

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää maakuntaliiton lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä ehdotetaan säädettäväksi uusi yksityistielaki. Se korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä. Samalla tehtäisiin vähäisiä, lähinnä teknisiä muutoksia yksityistielakiin liittyviin lakeihin.

Esitetyn lain tavoitteena on antaa edellytykset yksityistieverkon kehittämiseksi ja ylläpidolle nykyisissä olosuhteissa huomioiden muun muassa kaupungistumisen ja maaseudun ikärakenteen muutoksen sekä toisaalta luonnonvaratalouden ja elinkeinoelämän tarpeet. Yksityisteitä koskeva lainsäädäntöä selkeytettäisiin ja modernisoitaisiin niin kirjoitustavaltaan kuin sisällöltään.

Kuntien ja maakuntien näkökulmasta esityksen keskeisiä muutoksia ovat:

- Lupamenettelyiden keventämiseksi ja selkeyttämiseksi tieoikeuden määritelmää laajennettaisiin, niin että tieoikeus perustettaisiin jatkossa kulkuoikeuden lisäksi myös sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden tien vaikutuspiiriin kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista varten. Jatkossa tiekunta voisi antaa luvan johtojen sijoittamiseen yksityistien tiealueelle.
- Kuntien tielautakunnat lakkautettaisiin ja niitä koskevista säännöksistä luovuttaisiin, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirrettäisiin muille viranomaisille.
- Mahdollistettaisiin kuntien maakuntien tai valtion tuleminen tieosakkaaksi tapauksissa, jossa ne ohjaavat julkista liikennettä yksityisteille.
- Yksityisteiden avustuksia koskevia säännöksiä uudistettaisiin karsimalla avustuskriteereitä ja siirtämällä valtion nykyisten valtionavustusten jakaminen vuonna 2019 toimintansa aloittavien maakuntien tehtäväksi.
- Avustus olisi edelleenkin valtionavustus ja sen riittävyttä arvioitaisiin maakuntien valtuustokausittain. Avustusrahan suuruudesta päättäisi edelleen eduskunta ja avustusrahan jakamisesta maakuntien kesken päättäisi liikenne- ja viestintäministeriö. Ehdotettu avustusten jakokriteeri olisi maakunnan haja-asutuksen, maatalouden ja metsätalouden määristä muodostettu kerroinluku. Asiasta ei kuitenkaan päätettäisi yksityistielain kokonaisuudistuksen yhteydessä.
- Yksityisteiden ja yksityistielossien avustukset erotetaan toisistaan. Näin ne eivät enää söisi toistensa avustumahdollisuuksia. Etelä-Savossa oli kymmenen avustettavaa erityiskohdetta, joista kahdeksan losseja. Avustuksia kohteille myönnettiin yli miljoona euroa vuonna 2016.
- Maakunnat ja kunnat voivat perustaa yksityistieasioita käsittelevän neuvonta- ja sovitteluelimen tai tarjota muutoin neuvonta- ja sovittelupalveluita yksityistieasioissa.
- Maakunta voisi myöntää poikkeamisen yksityistietoimituksessa asetettuun rakentamisrajoitukseen.

Hallituksen esitysluonnos yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi löytyy osoitteesta: <https://www.lvm.fi/lvm-site62-mahti-portlet/download?did=224615>

valmistelija: kehittämisspäällikkö Marko Tanttu, 044 77 00488, marko.tanttu(a)esavo.fi

Maakuntajohtaja:

Esitys annettavaksi lausunnoksi:

Etelä-Savon maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida lakimuutosta. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää yksityistielakiluonnosta kokonaisuutena hyvänä. Maakuntaliitto haluaa kuitenkin nostaa esille muutaman yksityiskohdan, joihin olisi kiinnitettävä huomiota jatkovalmistelussa.

Esityksellä mahdollistetaan julkiselle toimijalle (kunta, valtio, maakunta) mahdollisuus ja velvoite tieosakkuuteen, jos julkinen toimija toiminnallaan ohjaa liikennettä yksityiselle tielle. Esitys on tulkinnanvarainen sen suhteen milloin julkinen toimija voidaan velvoittaa tieosakkaaksi. Esimerkiksi ohjaavatko maakunta tai kunta liikennettä esityksen tarkoittamalla tavalla yksityistielle osoittaessaan kaavoissaan yleisiä virkistysalueita, joille kulkeminen tapahtuu yksityistietä pitkin? **Maakuntaliitto esittää, että lakia ja sen tulkintaa selkeytetään näiltä osin jatkovalmistelussa.**

Yksityislakiesityksen mukaan maakunnat voivat jakaa yksityistieavustuksia uusien maakuntien aloittaessa toimintansa. Lakiesityksen mukaan kyseessä on vapaaehtoisesta tehtävästä. Kuitenkin 2.3.2017 julkaistussa hallituksen esityksessä eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaiksi lainsäädännöksi ovat yksityistieitä koskevat valtionavustustehtävät osa maakuntien lakisääteisiä tehtäviä. **Lakiesitysten jatkovalmistelussa on varmistettava lakien yhdenmukaisuus.**

Yksityistieavustuksen myöntämisen kriteerejä muutetaan siten, että jatkossa avustuksen kohteena olevan yksityistien tulee olla järjestäytynyt tiekunnaksi ja sitä koskevat yksityistierekisterin tiedot ovat ajan tasalla. Näin esityksen mukaan varmistettaisiin maakunnille aito vapaus valita avustuskohteet ja mahdollisuus koordinointiin kuntien kanssa. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää uudistusta hyvänä, mutta **lailla pitää esitettyä selkeämmin mahdollistaa maakunnille mahdollisuus päättää omista avustuskriteereistä.** Nykyinen esitys ei estä omien kriteerien käyttöönottoa, mutta toimintatavalle ei myöskään löydy lainsäädännöstä tukea.

Esityksen mukaan yksitieavustukset ja yksityisteiden erityiskohteiden avustukset on tarkoitus eriyttää toisistaan. Esityksessä on selkeästi ilmaistu, että yksityistieavustuksien määrän päättää eduskunta vuosittain valtion talousarvion yhteydessä. Epäselväksi jää miten erityiskohteiden rahoituksesta päätetään jatkossa. Etelä-Savon maakuntaliitto **esittää, että erityiskohteiden avustuksia koskevia linjauksia täsmennetään ja erityiskohteiden rahoitus tulee turvata uudistuksen yhteydessä.**

Lakiluonnoksen mukaan maakunnat ja kunnat voisivat jatkossa perustaa yksityistieasioita käsittelevän neuvonta- ja sovitteluelimen tai tarjota muutoin neuvonta- ja sovittelupalveluita yksityistieasioissa. Maakuntaliitto pitää esitystä hyvänä, sillä neuvonta- ja sovittelumenettely mahdollistaa kiistojen ratkaisun ilman oikeuskäsittelyä ja näin voidaan säästää sekä tiekuntien että yhteiskunnan resursseja. **Maakuntaliitto haluaa kuitenkin muistuttaa, että liitoissa ei tällä hetkellä ole osaamista tai muitakaan resursseja yksityisteiden neuvonta- ja sovittelupalveluiden järjestämiseksi. Osana lain jatkovalmistelua tuleekin selvittää, miten ja millä edellytyksillä ja resursseilla maakunnat voivat hoitaa kyseisiä tehtäviä.**

Päätös:

Esitys hyväksyttiin seuraavin täydennyksin:

- Yksitysteiden rahoitus on turvattava myös tulevaisuudessa.
- Tienkäytön mahdollisiin rajoituksiin liittyviä ilmoitusmenettelyjä on tarpeen täsmentää.

